

STŘÍPKY MINULOSTI

nepravidelná příloha Cvrčovického ZPRAVODAJE

4. dubna 2013

zdarma

Číslo III

Dovolte mi, abych pamětníkům připomněla a nepamětníkům osvětlila dobu válečnou a čas a události osvobození z knihy Františka Blahníka. Kniha nejen přibližuje události, ale lze z ní vycítit i pocity a beznaděj lidí, žijících v té době.

BRANDÝSEK 1938 – 1945 (František Blahník)

Úvod

Již deset měsíců nás dělí od dob, na které mnoho z nás vzpomíná se zaťatou pěstí. Ty tam jsou doby idylického života vesnického, pobouřeného malichernými klípkami nebo událostmi, jako byly plesy, různé schůze, při kterých se luštily zcela nepatrné věci a kdy se ještě věřilo, že přec jen určitá osoba nebo obec hraje na světě a zvláště ve státě nějakou úlohu. Vše jest nenávratně pryč – neboť přeshla přes nás doba, o které bude psát historie jako o údobí, kdy všeobecně řečeno hrubá moc, násilí a bezpráví měla vítězství téměř v hrsti a kdy mnohý z národa potácel se v úplné beznaději. Však se dobře pamatujete na dobu, kdy bylo běžným navázáním rozmluvy rčení: „Jak se těšíš do hrobu“. Nic nevystihuje lépe naši situaci, než těchto pár slov pronesených s trpkým úsměvem.

O Brandýsku tvrdili vždy obyvatelé okolních obcí, že měl vždy nějaké zvláštnosti. Této pověsti zůstal Brandýsek věren i v letech 1938 až 1945, tj. v dobách, o kterých se chci zmíniti, třeba ne dílem zasluhujícím si zvláštní pozornosti. Jedná se mně spíše o zachycení hlavních událostí, pokud jsem byl jejich svědkem, nebo které jsem přímo prožil, aby snad osoba povolanější měla pro podrobnější vyličení základ, a zaznamenal určité skutečnosti, které se tak snadno a lehce zapominají.

Zvláštnosti tyto stály nás bohužel mnoho obětí, na které nikdy nelze zapomenouti. Jest v tomto ohledu nutno skloniti se s úctou před všemi, kteří se zbraní v ruce postavili se proti hordám řemeslných zabijáků, vycvičených a vybavených všemi zbraněmi jen proto, že se jednalo o věc těžce ubitého národa a že přišla chvíle, kdy byla národu dána možnost postavit se proti svému největšímu nepříteli se zbraní v ruce, což platí zvláště pro poslední chvíli okupace.

Pro vyličení dnů květnové revoluce 1945 nutno poznamenati, že každý, kdo sebemenším činem nebo jednáním ohrožoval klidný odsun germánských jednotek, byl jedním z článků naší velké revoluce, a nutno zavrhnouti a umlčeti každého, kdo tvrdí, že „kdyby se bylo nestřílelo, že nemuselo býti obětí atd...“ Ano, kdyby se zalezlo do sklepů, všude, i v Praze, mohli zde germánští nadlidé zůstat vůbec, neboť pak bysme byli národem beze cti. V této otázce nutno si jen uvědomiti, jak platil Germánům při jejich ústupu za jejich ochranu národ francouzský.

Obec Brandýsek svým jednáním a odhodláním svého občanstva splnila jako první a největší závora na státní silnici od Prahy na sever svůj úkol čestně a se vši určitostí možno říci, že v plánech ustupujících germánských jednotek hrála nemalou strategickou úlohu a budila

skutečný respekt. Zvláště páni od SS měli s Brandýskem trpké zkušenosti v několika málo hodinách po vypuknutí nepřátelství a došli brzy k přesvědčení, že průchod obcí nutno si předsedem vybojovat, přičemž nebude o mrtvé a raněné nouze.

Při hodnocení celé revolty občanstva nelze zapomenouti ani na podzemní činnost v době okupace, kdy na občany obce Brandýsek byly podnikány gangsterské přepady za použití všech moderních přepadových způsobů.

Těžce se každému usínalo a na rtech lpěla jen jediná otázka: „Jak bude dál?“ Každé zahrčení auta rvalo nervy a napětí povolovalo jeho zanikáním. Ne, nelze věřit, že tak málo lidí se duševně zhroutilo. Kde jsou doby první války světové, kdy byli jsme skutečně kromě vojáků jen diváky. Němci vzali věc zcela jinak do rukou, než jak to dělalo staré Rakousko. A přec jen byla zde síla a víra lidu, jehož hlad po vyrovnání a těžce získané zbraně budily oprávněnou hrůzu v plavých lebkách příslušníků vyvoleného národa.

V dalším líčení událostí, zvláště pokud se týče dnů květnových, prosím, aby čtenář neposuzoval časové umístění jednotlivých událostí příliš přísně, neboť pisatel a možno říci, že i všichni účastníci těchto dramatických dob, měli velice mlhavý přehled o přesné době, kdy se ta neb ona věc stala, zvláště pokud hodin se týče. Nutno připomenouti, že vstupem obce do bojového stavu jak pisatel, tak i velká většina občanstva byla ve stále pohotovosti a bez spánku.

Zde vylíčené události pisatel přímo prožil, nebo zaznamenal podle autentických dokladů a popisu přímých účastníků.

VLÁDA TMY

Rok 1938 nás přesvědčil o tom, že všechno naše snažení a uplatnění názorů jednotlivců, nebo stran, jest věcí bezvýznamnou, a začala se nám rýsovat budoucnost v docela jiném světle, než jsme si ji dosud představovali. Unaveni stálými spory politických stran a jednotlivců, znechuceni společenskými poměry, byli jsme vyburcováni z dlouhé ztrnulosti nástupem našich branných sil na hranice. Začalo se skutečně vážně uvažovat o tom, že jest něco vyššího než příslušnost k politické straně, že je zde něco, co dosud dřímalo nebo bylo uměle zakryváno, že jest něco svatého, co nutno vyznati se vši rozhodností, i za cenu ztráty života. K tomuto poznání přivedli nás v této době Germáni.

Nástup vojáků z naší obce byl ucelený, bez rušivých případů slabosti. Nebylo pláče žen, jak jsme toho byli svědky z dob rakouských za první světové války. Hlavní základnou našich vojáků byla obec Blšany v kraji chmele, kde při budování překážek a při kácení chmelnic a přípravě bojového pole zvolna ubíhalo léto a blížil se podzim, doba nabubřených frází „Vůdce“, končících přímou výzvou k útoku na Československo. V obci byla v této době posádkou jezdecká eskadrona, ubytovaná v jednotlivých zemědělských usedlostech, hlavně v hostinci Karla Matičky v Brandýsku. V tomto hostinci vyslechl pisatel po dlouho opakované znělce vyhlášení mobilizace. Tento okamžik byl snad poslední nadějí, že běh událostí bude se přeci jen brát jiným směrem, než by si přáli nepřátelé. Mobilisace, ano naše mobilizace proti nepřátelskému přepadení! Přece jen se nepodrobíme! Vojáci přítomní v hostinci a denní hosté propukli v jásot, který však byl brzo přerušen varovným upozorněním velitele eskadrony, že po této odpovědi se strany československé, bude a musí následovat letecký útok s německé strany. Proto dal rozkaz k pohotovosti a k osedlání koní své jednotky.

Civilní osoby se z hostince okamžitě vzdálily, aby se buď samy připravily k nástupu vojenské služby u svého tělesa, nebo připravili své doma na případné další události. Od této chvíle nastává v obci nezvyklý ruch, kancelář obce jest otevřena až do rána. Vyslány hlídky k pozorování obzoru, neboť byl určitě očekáván letecký útok. K útoku nedošlo a v 8 hodin 30 minut ráno opouštěli poslední vojáci obec, aby nastoupili u svých těles. Nástup byl proveden v naprostém pořádku a s největší přesností do všech důsledků. Avšak již tehdy nebylo mnohému dosti jasné, proč jako příslušník pěšího pluku s bojovým výcvikem nastupuje do nemocnice, nebo proč jako dělostřelec nastupuje k pěchotě a naopak.

Tyto věci byly vysvětleny později, bohužel pozdě. Před vyhlášením mobilisace bylo hlavním střediskem v obci prostranství před prodejnou Bat'a v Brandýsku, kde se denně kupilo občanstvo, aby vyslechlo rozhlasové zprávy, vysílané amplionem na prostranství. Každý si mohl poslechnouti zprávy doma, avšak zde, v houfu, bylo všem jaksí volněji a jeden druhému dodával odvahy. Nezapomenutelná byla slova našeho presidenta, slova dodávající naději, slova o „plánu“. Ano, byl to plán který byl sedm let nepříteli a našim zrádcům jen pro smích a která však byl se vši dějinnou tvrdostí přec jen realizován.

Události po mobilisaci jsou každému známe. Kopaly se kryty, stavěly překážky a obcí denně projíždělo mnoho vojska.

Pak přišel zvrat, přímý důsledek Mnichova. Zrada následovala zradu a naše armáda bez boje pochodovala obcí ku Praze. Smutno bylo všem, když v noci bez zpěvu a hovoru táhla kolona za kolonou obcí. Jak se každý z nás cítil opuštěný. Žádný cizinec nikdy nepochopí tehdejší naši bolest a potupu. Tehdy platilo víc než jindy před tím to věčné : Marnost nad marnost a vše je marnost.

Nikdo nesledoval naši armádu při jejím ústupu a každý se raději schoval, aby se s ní nestřetl tváří v tvář. Po skončeném ústupu zůstalo v obci přeplněné uprchlíky z pohraničí jen velitelství a část pěšího pluku 5. Později i toto vojsko odešlo a nastalo období tupé rezignace a obav, jak bude dále. Nastala známá opatření odříkání a naše ubohost omlouvala se heslem : „Malá, ale naše“. Ano byla malá naše republika, ale že by byla naše, těžko říci.

Nový rok 1939 nesliboval ničeho. Cizina mlčky přešla naše okleštění a život se vlekl bez naděje.

Dne 6. Února 1939 rozpustil zemský úřad v Praze obecní zastupitelstvo, poněvadž počet členů tohoto zastupitelstva klesl pod dvě třetiny a nedal se na plnou výši doplniti. Stalo se tak proto, že Beranova vláda zbavila ve všech obcích komunisty mandátů. Vedení úřadu a obce se ujímá I. náměstek starosty Karel Matička. Neurčuje však dlouho a ku své spokojenosti přechází úřad 23. února 1939 JUDru Čeňku Křížovi, který jest jmenován vládním komisařem obce. Dr. Kříž dojíždí denně do Brandýska ze Slaného, kde bydlí. Svým rázným a přímým jednáním snaží se poctivě zmáhati těžkosti doby. Jest však pozdě. Přicházejí nové události a starosti, které zvládnouti nelze. Tak přišel 15. Březen 1939, na který český národ nikdy nezapomene a jehož důsledkem bylo tolik slz a utrpení.

Nastala Kalvarie národa.

KONTAKTNÍ ÚDAJE Obecní úřad Cvrčovice

Adresa:

Rudé armády 142
273 41 Cvrčovice

Telefon:

312 283 704,
724 188 881

Úřední hodiny:

Pondělí: 15:00 – 17:00
Středa: 09:00 – 11:00
15:00 – 18:00
Čtvrtek: 16:30 – 17:30

Oficiální stránky:

www.cvrcovice.eu

E-mail:

ou.cvrcovice@seznam.cz
ou.cvrcovice@worldonline.cz

DALŠÍ DŮLEŽITÁ ČÍSLA

Pohotovostní telefon - kanalizace	725 178 153
MPS Kladno - odpady	606 617 708
Obecní policie Stehelčevy	725 811 968
Elektroštika - poruchy veřejného osvětlení	605 385 645, 731 549 643

PRO ZÁBAVU

	1							9
2			4	9	6		8	
4		7			5	3	2	
	2		9	7	1		6	8
1		4	2					
	7						3	2
		9		2			1	
7	8				9		5	4
	5		1	4			9	

Žádáme ty, kteří mají zájem o doručování Cvrčovického ZPRAVODAJE v elektronické podobě (PDF), aby o jeho doručování zažádali na e-mailové adrese redakce:
cvrcovicky.zpravodaj@seznam.cz